

Cultivar Release

کریم، رقم جدید برنج برای کاشت در شالیزارهای نیمه‌گرمسیری کهگیلویه و بویراحمد و مناطق مشابه آب و هوایی

Karim, A New Rice Cultivar for Cultivation in Semitropical Regions of Kohgilouieh-ve-Boyerahmad Province and Similar Climatic Regions

پدیدآورندگان: محترم محمدی، سید کریم حسینی، هومن جانفدا و مهرزاد الله‌قلی‌پور

تاریخ پذیرش: ۱۳۸۸/۹/۱۲

تاریخ دریافت: ۱۳۸۸/۴/۲۳

ایستگاه تحقیقات برنج چرام در گچساران مورد بررسی مقدماتی قرار گرفتند و ۶۶ لاین که از نظر خصوصیات مرفوفیزیولوژیکی و عملکرد بیشتر یا در حد شاهد بودند، انتخاب شدند. لاین ۱-۹-۵۱۱-۷۹۸۳IR6۲۸۷۳-A با توجه به زودرسی و ویژگی‌های مرفوفیزیولوژیکی مناسب و عملکرد شلتوک ۸۰۳۰ کیلوگرم در هکتار از جمله لاین‌های انتخاب شده بود.

در سال ۱۳۷۳ لاین‌های انتخاب شده مجدداً مورد بررسی قرار گرفتند و از بین آن‌ها ده لاین برتر برگزیده شدند. شرایط مطلوب اجرای آزمایش در این سال فرصت مناسبی برای بروز پتانسیل عملکرد لاین‌های آزمایشی به وجود آورد. عملکرد شلتوک لاین مورد نظر ۱۲/۵ تن در هکتار و عملکرد رقم شاهد چرام ۱، ۱۰/۵ تن در هکتار بود.

در سال‌های ۱۳۷۴ تا ۱۳۷۶ ده لاین انتخابی

سطح زیر کشت برنج در منطقه نیمه گرمسیری استان کهگیلویه و بویراحمد حدود ۶۰۰۰ هکتار با متوسط عملکرد ۵۵۰۰ کیلوگرم در هکتار و میزان کل تولید استان حدود ۳۳۰۰۰ تن است. دوره رویش برنج در منطقه از اواخر فروردین ماه تا اوایل آبان ماه است.

رقم بومی برنج منطقه نوعی چمپای پابلند است که کود پذیری کمی دارد و به علت حساسیت شدید به بیماری بلاست کشت آن با مخاطره همراه است. در سال‌های اخیر ارقام پر محصول چرام ۱ و چرام ۲ معرفی شدند که معایب رقم محلی را نداشته و عملکرد بسیار بالاتری داشتند. این ارقام به علت کیفیت پخت پائین در مقایسه با رقم بومی قیمت کمتری دارند و مورد استقبال مصرف‌کنندگان قرار نگرفتند.

در سال ۱۳۷۲ تعداد ۲۰۳ ژنوتیپ دریافتی از موسسه بین‌المللی تحقیقات برنج (IRRI) در

نویسنده مسئول: mohammadi340 @ yahoo.com

برنج پخته شده و نرمی برنج بعد از پخت به روش حسی مورد ارزیابی قرار گرفت و لاین مورد نظر بهترین نمره (میانگین ۱۷/۵ از ۲۰) را کسب کرد، در حالی که نمره رقم چرام ۱، ده بود.

بر اساس نتایج ارزیابی مقاومت ارقام و لاین‌های امید بخش برنج که در سال‌های ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ در ایستگاه چرام انجام شد، لاین مورد نظر نسبت به بیماری بلاست نیمه مقاوم و رقم چمپای محلی حساس ارزیابی شد.

تاییدیه گزارش معرفی و نامگذاری این رقم به نام کریم از سوی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی طی نامه شماره ۶۱۸۸/۲۲۲ مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۷ به موسسه تحقیقات برنج کشور اعلام شد.

References

Hosseini, S. K. 1993-1998. Results of research projects on rice. Final Reports, Agricultural and Natural Resources Research Center of Kohgiluyeh-ve-Boyer-Ahmad Province, Gachsaran Agricultural Research Station, Gachsaran, Iran (in Farsi).

آدرس: ایستگاه تحقیقات کشاورزی گچساران، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی کهگیلویه و بویراحمد، صندوق پستی ۱۷۸، گچساران.

در قالب طرح آماری از نظر عملکرد شلتوک، خصوصیات مورفوبیولوژیکی و فنولوژیکی، خصوصیات کیفی با رقم چرام ۱ مقایسه شدند. در این آزمایش لاین مورد نظر علاوه بر عملکرد بالاتر، حدود ۲۰ روز زودتر و در صد عقیمی آن (۱۲ درصد) حدود ۳ درصد کمتر از رقم چرام ۱ بود.

از نظر خصوصیات کیفی، لاین مورد نظر دارای شکل قلمی و رنگ سفیدتر و شفاف‌تر دانه، درصد خرده برنج کمتر و افزایش بیشتر طول دانه بعد از پخت نسبت به رقم شاهد چرام ۱ بود. نرم ماندن دانه بعد از پخت، درصد آمیلوز کمتر و درجه حرارت ژلاتینه شدن کمتر، از دیگر امتیازات کیفی لاین مورد نظر است (جدول ۱). خصوصیات ظاهری، عطر و طعم

جدول ۱- خصوصیات کمی و کیفی لاین A7983IR62873-511-1-9 برنج (رقم کریم) در مقایسه با شاهد (رقم چرام ۱)

Table 1. Quantitative and qualitative characteristics of rice line A7983IR62873-511-1-9 (cv. Karim) compared to the check (cv. Choram 1)

Characteristics	خصوصیات	کریم Karim	چرام (شاهد) Choram 1 (Chek)
Maturation (day)	طول دوره رشد	135	156
Plant height(cm)	ارتفاع بوته	78	76
Tiller per hill	تعداد پنجه در کپه	24	25.7
Culm angle	زاویه ساقه	Medium	Close
Extrude of panicle	خروج خوشه از غلاف	Full	Full
Paddy color	رنگ شلتوک	Golden	Golden
Awn	وضع ریشک	Small awn	Without awn
Panicle length (cm)	طول خوشه	19-26	21
Panicle type	تیپ خوشه	Medium	Compact
Shattering	ریزش دانه	Low	low
Thousand kernel weight (g)	وزن هزار دانه	22.7	23.2
Fertile grain in panicle %	درصد دانه بارور در خوشه	88	85
Sterite grain in panicle %	درصد دانه پوک در خوشه	12	15
Paddy length(mm)	طول شلتوک	10	8.4
Paddy width(mm)	عرض شلتوک	2.1	2.5
Grain length(mm)	طول دانه برنج سفید	6.86	6.03
Grain width(mm)	عرض دانه برنج سفید	1.86	2.06
Length/width(mm)	نسبت طول به عرض دانه	3.69	2.93
Milling %	درصد تبدیل	62.9	65.5
Head rice %	درصد دانه سالم	54	52.3
Broken grain %	درصد خرده برنج	8.9	13.25
Grain elongation (mm)	طول دانه پس از پخت	8.67	7.82
Gelatinization temperature	درجه حرارت ژلاتینی شدن	3.82	5.35
Gel consistency	غلظت ژل	76.5	29.05
Amylase %	درصد آمیلوز	20.88	28.52
Aroma	عطر و طعم	Aroma	-
Characteristics	عملکرد شلتوک	7748	7863